

Т.А. ЖАЙВОРОНОК,

директор Миколаївської обласної бібліотеки
для дітей ім.В.О.Лягіна,
м.Миколаїв

**«ТУРИСТИЧНА МИКОЛАЇВЩИНА ЗАПРОШУЄ!» -
КРАЄЗНАВСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО ОСВІТИ ЧИТАЧІВ В ДИТЯЧІЙ
БІБЛІОТЕЦІ**

Краєзнавство є одним з провідних напрямків діяльності дитячих бібліотек, і це характерна риса нашого часу, коли українське суспільство приділяє значну увагу вихованню патріотизму, знанням вітчизняної історії та літератури. Взагалі, варто підкреслити, що система краєзнавчої роботи з дітьми повинна бути надзвичайно мобільною, гнучкою, здатною до модифікації – йти за зміною читацьких потреб, прогнозуючи й випереджаючи їх.

Миколаївська область має величезний потенціал для туризму: історико-культурна спадщина, музеї, пам'ятки архітектури, природні та ландшафтні парки. Тому краєзнавча робота Обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна є органічною частиною всіх бібліотечних процесів – формування фонду, бібліографічної діяльності, індивідуальної і масової роботи з читачами, методичної роботи. Здійснюється вона на основі фонду бібліотеки і інформаційно-пошукового апарату, а також бібліотечно-бібліографічних ресурсів.

У бібліотеках області останнім часом існує новий підхід до виховної роботи, зокрема пріоритети надаються цільовим комплексним програмам, в т.ч. краєзнавчо - туристичної спрямованості.

Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна є центром серед дітей та підлітків із зосередження знань про регіон. Так, в нашій бібліотеці працює інформаційно-ресурсний центр “Туристична Миколаївщина запрошує!”.

2005 року було розроблено цільову комплексну програму «Туристична Миколаївщина запрошує!», яку Обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна втілює в життя й на даному етапі нашої роботи.

Бібліотекою проводяться знакові заходи, направлені на популяризацію краєзнавчого туризму серед дітей та підлітків. У рамках роботи центру проводиться ознайомлення читачів з природними ресурсами нашого краю та туристично-екскурсійними маршрутами.

Туристичні маршрути було розроблено для того, щоб діти могли більше дізнатися про рідний край, його природу, заповідні місця та літературні надбання.

Тож наш перший маршрут – «Природно-заповідний». Тут читачів чекають зустрічі, книжкові виставки, конкурси, бібліографічна продукція та інтернет-видання, які присвячені різноманітним та досить цікавим природним пам'яткам Миколаївської області.

ВИСТАВКИ

Виставка – портрет «Жива легенда Півдня - Скаржинський»;

Виставка-фоторепортаж «Наш зоопарк – гордість України»;

Виставка-репортаж «Окреса півдня України – Чорноморський заповідник»;

Виставка-етюд «Закохані у рідні краєвиди».

Інформаційно-бібліографічна продукція

Інформаційно-бібліографічний список «Веселий зоопарк»;

Бібліографічно-фактографічний путівник «Прогулянки Кінбурнською косою».

Серед власних електронних ресурсів для дітей і організаторів читання є такі, як:

Віртуальні подорожі - «Подорожуємо стежками Миколаївщини», «Край, зачарований Бугом»;

Краєзнавча медіа-гра «Зоологічна мозаїка Миколаївського зоопарку»;

Web – мандрівка «Заповідними стежинами рідного краю».

Бібліотека веде методичну роботу в краєзнавчому напрямку - організовує конкурси. Зараз триває підведення підсумків обласного конкурсу серед дітей – учнів «Відкриваємо Миколаївщину» (створення дітьми проспекту туристичних маршрутів свого краю). Конкурси проводяться з метою виховання почуття любові до рідного краю та бережливого ставлення до його природних багатств.

Наша наступна зупинка - «Культурне надбання Миколаївщини».

Приділяється значна увага популяризації творів літератури, театрального, музичного, образотворчого мистецтва краю за допомогою таких форм роботи, як мистецькі години, літературно-мистецькі вернісажі, мистецькі портрети.

Відділ мистецтв розробив п'ять маршрутів Архітектурних розвідок «Знайомими вулицями - до рідної школи». Віртуальну екскурсію вулицями до рідної школи бібліотекарі відділу влаштували для учнів шкіл міста. Крокуючи певним маршрутом, розробленим бібліотекарями заздалегідь, діти познайомилися з найкрасивішими будівлями нашого міста. У ході «розвідки» школярі мали можливість побачити не тільки сучасні будівлі, а й познайомитись з архітектурою минулого.

Мистецький портрет «Натхненний музою віків» - захід присвячений миколаївському художнику і скульптору Юрію Макушину. Цікаві сторінки біографії сім'ї, знайомство зі скульптурними композиціями митців, відеовікторина «Чиїх рук справа?» - все це зробило зустріч цікавою та пізнавальною.

Краєзнавчий квест «Я – миколаївець, і цим я пишаюсь!». В ігровій формі діти пригадали історію нашого рідного міста, його вулиці, знаменитих людей, визначні місця Миколаєва. Учні не тільки грали та відповідали на запитання, а й створювали електронні презентації.

ВИСТАВКИ

Виставка-дослідження «Вулиці міста розповідають»;

Виставка-запрошення «Миколаїв театральний»;

Виставка-знайомство «Мистецька палітра Миколаївщини».

Серед власних електронних ресурсів для дітей і організаторів читання є такі, як:

Інформаційно-бібліографічні покажчики

«Театральна Миколаївщина» Вип.2;

«Поезія у бронзі, камені і граніті»;

«Мандрівка музеями Миколаївщини».

Біобібліографічні покажчики:

«Вони прославили та прославляють Миколаївщину»;

«Честь і слава спортивної Миколаївщини».

Продовжуючи нашу мандрівку, неможливо оминати маршрут, який присвячений письменникам та поетам Миколаївщини, а саме - «Література Південного Прибужжя».

Популяризація творчості миколаївських письменників є невід'ємною частиною краєзнавчої роботи бібліотеки.

Серед розмаїття форм – такі заходи: скайп-зустрічі з письменниками-земляками, літературні асорті, літературні портрети, презентації книжок місцевих авторів, літературні подіуми, поетично-краєзнавчі калейдоскопи та багато інших.

Популярною серед читачів бібліотеки була літературна мандрівка спільно з авторами і видавцями краєзнавчих книг для дітей **«Хай книги друзями заходять у ваш дім»** (2014р.), свято Нової книги **«Казкові подарунки від миколаївських письменників»** (2013р.), літературна панорама **«Література рідного краю»** (2012р.).

Під час заходів діти стають першими читачами нових книг, спілкуються з письменниками, інсценують уривки з казок, декламують вірші, малюють, пишуть відгуки та поринають у світи, які для них створюють автори книг.

У січні 2015 року відбулася зустріч читачів бібліотеки з миколаївським поетом **Олексієм Дмитровичем Квашою**. Поет презентував маленьким читачам свою єдину книгу віршів «Прекрасні тварини нашої країни». На жаль, письменник загинув у серпні цього року в зоні АТО.

Зустрічі з письменниками проходять не тільки «в живу», а й за допомогою скайп-технологій. Останнім часом такі зустрічі відбулися між миколаївською поетесою Людмилою Чижовою та читачами Веселинівської та Первомайської районних бібліотек для дітей.

Великим успіхом у читачів бібліотеки і вчителів української літератури шкіл міста користувалась літературна панорама «Література рідного краю».

Стали доброю традицією презентації нових книг письменників та краєзнавців нашого краю. Серед них - збірки віршів Тетяни Свірської «Сонячний зайчик», Лариси Ратич «Солнечная улыбка», Надії Щедрової «Я расту», «Страна детства», «Про Кольку - хватстунишку», Анатолія Качана «Хвиля хвилю доганяє», казки Степана Чигінцева «Метафизические сказки», твори Геннадія Борисова «Очень малое собрание сочинений», Тетяни Ковальової «Кумедний Тупотунчик»,

Ірини Грунської «Сказки летнего сада». Щороку в нашій бібліотеці презентує свої твори письменниця Людмила Чижова.

Всі презентації в бібліотеці завжди проходять цікаво, весело та пізнавально.

ВИСТАВКИ

Виставка – асорті «Сузір'я митців Миколаївщини»;

Серед власних електронних ресурсів для дітей і організаторів читання є такі, як:

Біобібліографічні покажчики

«Доля поета висока і світла» (до 70-річчя від Дня народження Л.Я.Чижової);

«Сузір'я митців Миколаївщини»;

«Миколаївські письменники - дітям»;

Відео & презентації з краєзнавства :

«Літературна прогулянка Південним Бугом» (за творчістю Миколи Вінграновського, Вікторії Чорнобрової, Анатолія Качана);

«Вячеслав Тимофеевич Качурин (поет)»;

«Чуткие струны поэзии» (В.Т. Качурін);

«Миколаївські письменники»;

«Письменники Миколаївщини – ювіляри 2013 року»;

«Вінграновський Микола Степанович»;

«Захоплююча подорож-знайомство з дитячою письменницею Людмилою Яківною Чижовою»;

«Віра Іванівна Марущак»;

«Павло Глазовий»;

Віртуальні виставки

«Доля поета висока і світла»;

«Сузір'я митців Миколаївщини»

Читачі бібліотеки активно користуються краєзнавчою бібліографічною продукцією, яка підготовлена та представлена на сайті бібліотеки в розділі «Моя Миколаївщина».

Протягом декількох років бібліотекою видаються рекомендаційні посібники з серії «Література рідного краю», які сприяють розширенню знань учнів за шкільною програмою. Серед них є такі, як:

«Легенди Прибузького краю»,

рекомендаційні списки, присвячені письменникам Миколаївщини:

«Дніпрова Чайка»,

«Спиридон Черкасенко»,

«Ясны мои осенние леса...» (Катерина Голубкова),

«Уроки поэзии Вячеслава Качурина»,

«Світ веселого й смішного» (Павлу Глазовому – 80),

«Поезія мудрості і доброти» (Марк Лисянський. 1913 – 1993рр.), -
Дмитро Кремінь: «Я іду по планеті людей...»,
«Божаткін Михайло Іванович»,
«Поезія життя і проза творчості» (Еміль Январьов),
«Історик, письменник, композитор, громадський діяч» (До 155-річчя від
дня народження М. М. Аркаса),
анотовані біобібліографічні покажчики:
«Людмила Яківна Чижова»,
Анатолій Леонтійович Качан: «Усі ми родом із дитинства».
2008 року розпочав роботу *WEB-сайт* Обласної бібліотеки для дітей ім.
В.О. Лягіна (luginlib.org.ua) у краєзнавчому напрямку роботи.

Досить великий обсяг роботи складає розробка і видання електронних
рекомендаційних бібліографічних посібників з краєзнавства.

Великі можливості в роботі з читачами являє собою створення власних
електронних краєзнавчих ресурсів.

На блозі бібліотеки «Библиотечная гавань» у розділі «**Краєзнайка**» теж
висвітлюються матеріали літературно-краєзнавчого характеру. Підрубрика «А
ты знаешь, что...» містить розповіді про цікаві літературні події та факти, про
життя та творчість письменників Миколаївщини. Також на блозі нашої
бібліотеки є підрубрика, яку ми ведемо спільно з Музеєм підпільно-
партизанського руху в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1944 рр.

Надання доступу до краєзнавчих електронних ресурсів дозволяє
підвищити привабливість як самого сайту бібліотеки, так і свого регіону,
відобразити все його історичне, економічне, природне, культурне і людське
багатство, а також представити його у світовому інформаційному просторі, де
кожен зможе отримати вільний і оперативний доступ до наших регіональних
цінностей.

Змістовною і насиченою є культурно-пізнавальна робота з питань туристичного краєзнавства. Вона координується з навчальними закладами, краєзнавчими музеями, громадськими організаціями, місцевими краєзнавцями, краєзнавчими гуртками тощо.

У перспективах нашої бібліотеки - і надалі працювати у цьому напрямку. Є багато задумок та планів. Найближчим часом ми плануємо:

- бути включеними до тематичних маршрутів різних туристичних організацій;

- створити електронний продукт по Туристичній Миколаївщині за підсумками конкурсу «Відкриваємо Миколаївщину».

Туристично-краєзнавча робота нашої бібліотеки - це безперервний процес, що має коріння в минулому і що веде в майбутнє. Мета - забезпечення зв'язку поколінь, збереження і передача історичної спадщини, знань і традицій, створення умов для цілісного духовного, інтелектуального, культурного і фізичного розвитку дітей та підлітків.